

1. Sammanfattning

I denna skrivelse lämnas förslag till utformning av en modell som ger enskilda utbildningsanordnare möjlighet att sätta betyg och i begränsad omfattning utfärda betyg och intyg enligt de regler som gäller för det offentliga skolväsendet för vuxna. Vidare lämnas förslag på hur svenskundervisning för invandrare (sfi) ska kunna bedrivas i folkhögskolan och därmed för den enskilde utgöra ett alternativ till den sfi där kommunerna är genomförare eller beställare. Förslag lämnas också till nödvändiga författningsändringar.

Den föreslagna modellen omfattar både statlig tillståndsgivning och ökade möjligheter för kommuner att överlåta myndighetsutövning i samband med utbildning på entreprenad. Förslaget innebär att formella hinder undanröjs i syfte att göra det lättare för den enskilde att utveckla sin kompetens och sina möjligheter att konkurrera på arbetsmarknaden samt att söka sig vidare i utbildningssystemet. Vidare innebär förslaget att upphandling av utbildning där betyg kan sättas och utfärdas alltid följs av ett klarlagt ansvar för betygssättning och för utfärdande av betyg och intyg. Enskilda utbildningsanordnare ska kunna sätta betyg i genomförd utbildning som beställts av annan enskild, dvs. företag, organisation, förening etc. En enskild fysisk person ska däremot inte kunna "beställa" eller "upphandla" en utbildning där betyg sätts och utfärdas.

Utgångspunkten är att både en statlig tillståndsgivning och en utökad kommunal möjlighet att överlåta myndighetsutövning ska fungera parallellt. Båda möjligheterna behövs för att lösa befintliga behov på lokal, regional och nationell nivå. I båda fallen ska anordnaren prövas utifrån ett antal fastställda kriterier som ska vara uppfyllda för att kvalitet, likvärdighet och rättssäkerhet ska kunna garanteras. Dessa krav bör dels regleras i lag och dels i föreskrifter av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer. Vidare betonas behovet av en skarp tillsyn och granskning efter det att ett tillstånd getts.

Det kommunala överlåtandet kan sägas omfatta två nivåer. Den ena avser enbart lärares betygssättning och den andra även de delar av rektorsuppgiften som rör bedömning, betygssättning och utfärdande av betyg i enskilda kurser, intyg samt disciplinära frågor.

Kommunen väljer när den vill använda möjligheten till och även omfattningen av en överlåtelse. Avgörande blir behovet av närhet mellan rektorsfunktion och utbildningsverksamhet samt en bedömning av utbildningsanordnarens möjlighet att garantera verksamhetens kvalitet och likvärdighet. Vid upphandling av större volymer kan det finnas

behov av att rektorsfunktionen befinner sig nära utbildningsverksamheten och kommunen kan därmed koncentrera sina resurser på uppföljning och kvalitetssäkring.

Regeringen har redan i dag möjlighet att föreskriva om att enskilda får sätta betyg, anordna provning samt utfärda betyg och intyg enligt de bestämmelser som gäller för det offentliga skolväsendet (15 kap. 8 § skollagen). En förutsättning är dock att verksamheten är ställd under statlig tillsyn. I promemorian anges ett antal villkor som bör ligga till grund för tillståndsgivningen.

När det gäller sfi i folkhögskola föreslås att en person som av kommunen bedömts behörig att delta i sfi och av kommunen mottagits till utbildningen ska kunna vända sig till en folkhögskola som av tillståndsmyndigheten fått betygsrätt för sfi. Kraven för att folkhögskolan ska kunna genomföra sådan verksamhet med betygsrätt ska vara desamma som för annan enskild utbildningsanordnare.

Förslaget innebär också att kommunen behåller sitt huvudmannaskap då det gäller bedömning av om den sökande har rätt till utbildningen. Ersättning till folkhögskolan lämnas av hemkommunen med ett belopp som motsvarar kommunens egen kostnad. För sfi i folkhögskola gäller samma bestämmelser som i de fall kommunen är ensam huvudman. En folkhögskola som fått betygsrätt för sfi ska också inom ramen för sin betygsrätt kunna genomföra provning och validering i de fall en person mottagits av sin hemkommun.

Ett system för vuxenutbildning där antalet utbildningsanordnare blir flera och där den enskilde rör sig mellan kommuner och anordnare kräver även system som medverkar till rättssäkerhet för den enskilde. I promemorian lämnas därför förslag på anordnares skyldigheter gällande betygsdokumentation samt upprättande av en nationell databas för slutbetyg utfärdade i gymnasial vuxenutbildning.

I avvaktan på att förslagen från Lärarutredningen – om behörighet och auktorisation (dir. 2006:31, dir. 2006:140, dir. 2007:117 samt dir. 2008:21) har behandlats, lämnas i denna promemoria inte några förslag till ny reglering av behörighet och anställningsvillkor m.m. för lärare hos en anordnare som genomför utbildning på entreprenad eller som ansöker om betygsrätt.